

undersöka för att förstå de mediala gestaltningarna av Öresundsregionen. Det är i så fall utifrån konsumtionen, inte produktionen, av medierna som Öresundsregionen kan antas bli accepterad, folklig, naturlig – alternativt icke-accepterad, elitistisk, onaturlig.

Falkheimers avhandling är ett exempel på den kulturorienterade samhällsvetenskap som tagit form under senare årtionden. På olika ställen i avhandlingen demonstrerar han sitt intresse för mening, kommunikation, föreställningar osv. I det andra kapitlet beskriver han också sitt perspektiv på Öresundsregionen som en "hybrid" av ett kulturellt och ett politiskt perspektiv. Det kulturella perspektivet innebär en fokusering av regionen som ett "upplevelsecentrum" (s. 29, kurs. i orig.). "Det grundläggande kunskapsintresset" betecknar han i detta avseende som "tolkande, förstående, eller hermeneutiskt" (s. 29). Det politiska perspektivet diskuterar regionen i termer av "ett *torg* där folk samlas och försöker komma överens om hur samhället ska styras och regleras" (s. 30, kurs. i orig.). Kunskapsintresset kretsar i detta fall kring frågor om mediekommunikationen och dess relevans för "debatt, demokrati och integration" (s. 30).

Trots denna tidiga positionsbestämning är det inte lätt att se i vilken mening undersökningen har kulturvetenskaplig relevans. Den upplevelsedimension som Falkheimer pekar på initialt blir inte föremål för några konkreta resonemang i den fortsatta texten. Kulturperspektivet är förstås grundläggande när den kvalitativa textanalysen genomförs. Men hur ska vi förstå perspektivet i fråga när detta sammanförs med den kvantitativa innehållsanalys som Falkheimer också tillskriver så stor betydelse? Som kulturvetenskaplig forskare hyser jag blandade känslor inför det rätt så impressionistiska förhållningssätt som Falkheimer demonstrerar visavi kultur- och upplevelseaspekterna. Visst, min gamla misstanke att kulturperspektiven spelar en avgörande roll för en förståelse av fenomenet Öresundsregionen får ytterligare bekräftelse. Men samtidigt utblir den penetration av vad det kulturella perspektivet, i kombination med det politiska, egentligen består i, vilket upplägget väcker förväntningar på. Undersökningen som sådan lider kanske inte så mycket av detta. Värre är det för den nödvändiga allmänna diskussionen om kulturbegreppet och dess möjligheter och begränsningar. Den typen av diskussion gagnas inte alls.

Markus Idvall, Lund

Mirjaliisa Lukkarinen Kvist: *Tiden har haft sin gång. Hem och tillhörighet bland sverigefinnar i Mälardalen*. Linköping Studies in Arts and Science No. 372. Institutionen för samhälls- och välfärdsstudier. Tema Äldre och Åldrande, Linköping 2006. 278 s. English summary. ISBN 91-85643-94-7.

Den här boken handlar om sverigefinnar, som flyttat från Haapajärvi i Finland till en gemensam bygd i Sverige, Mälardalen, för flera årtionden sedan.

Frågor som är centrala för Lukkarinen Kvist är hur dessa människor identifierar sig idag. Känner de sig fortfarande som finnar eller har de acklimatiserat sig i det svenska samhället, så att de känner mer gemenskap i den nya hembygden jämfört med den gamla?

I studiens fokus står således människans identitetskapande, dvs. hur identiteter skapas, upprätthålls och förändras över livslopp och i olika livsfaser.

Genom att bilda en finsk hembygdsförening i Sverige, som blir en underavdelning till en liknande förening i den gamla hembygden, skapades en gemensam intressegrund. Denna förening håller kontakten med den gamla hembygden levande och identiteten blir lika med tillhörighet, band och sociala relationer. Här flätas det gamla och det nya samman, finskheten och svenskheten. Lukkarinen Kvist frågar sig hur en vi-känsla uppstår och hur det kommer sig att denna känsla resulterar i detta föreningsbildande. Hon menar att identiteter formas genom olika sociala processer som aktivt hör samman med identitetsskapandet. Denna identitet är naturligtvis något som etableras, skapas och ändras i interaktion med andra individer och grupper och är en pågående process genom hela livet. Författaren för en intressant diskussion om gruppidentiteter. För att kunna skapa en vi-känsla behöver människorna arbeta för ett gemensamt projekt och ett gemensamt mål. Gruppmedlemmar kan känna sig tillhöra gruppen, även om de har skilda uppfattningar av vad det betyder att vara gruppmedlem. För gruppens identitet och sammanhållning är ett gemensamt minne viktigt. Detta blir en plattform varifrån gruppmedlemmarna kan finna förståelse sig emellan och för att hålla samman gruppen. Detta minne är inget som är statiskt, utan utsätts hela tiden för tolkning, rekonstruktion, selektion etc. Det finns inte heller bara *ett* minne. Vi bär alla på olika minnen – enskilda och kollektiva.

Utgångspunkten i undersökningen är vad människorna minns och berättar idag, nu när de närmar sig pensionsåldern. Författaren får dem att se tillbaka på

den tid då de flyttade till Sverige och berätta om de svårigheter som fanns då och hur dessa löstes tack vare framåtanda och envishet. När hembygdsföreningen bildades fanns 200 medlemmar, men med åren har antalet medlemmar minskat till 100. "Livsloppsperspektivet" till de historiska omständigheter som de varit med om, har påverkat senare händelser i livet. Beslutet att flytta till Sverige hade sin grund i ett historiskt sammanhang och de villkor som fanns i det finska samhället jämfört med vad som erbjöds i det svenska. I Sverige fanns arbetstillfällena och ett folk som länge levte i fred.

Med ett diasporabegrepp riktar författaren intresset mot Mälardalens sverigefinnar i deras erfarenhet av tillhörighet. Hur ser de på den gamla hemorten och födelselandet och återvändandet dit och hur ser de på den nuvarande hemorten i Sverige? Hon menar att de som flyttar till ett annat land kan vara delar av en kedjereaktion. Antingen landar identiteten någonstans – man återvänder till sina rötter eller försvinner genom assimilation och homogenisering. Men man kan också fortsätta att ha kontakt med sina gamla hemorter/hemländer utan att ha några planer på att återvända.

Lukkarinen Kvist visar hur sverigefinnarna i Mälardalen håller kontakt med den gamla hembygden genom sin hembygdsförening. Genom föreningen fortsätter man att identifiera sig med den gamla hemorten. Släkt- och vänskapsbanden fortsätter att vara verksamma även i Mälardalen.

Hembygdsföreningen ger uttryck för gemenskap mellan människor som delar en gemensam bakgrund. Den gamla hembygden blir meningsbärande och är en förenande länk av stor betydelse för hur livet kommer att te sig i Sverige.

Men beroende på i vilket skede man befinner sig i livet har relationerna till den gamla hembygden i Finland och den nya hembygden i Sverige förändrats. Så länge föräldrarna i Finland är i livet samlas man där på semesterna. Nu när de är borta känner man sig inte längre hemma där. Kontakterna inskränker sig till ett besök vid gravarna. Intresset riktas i stället mot de egna barnen och barnbarnen. Dessutom har den gamla hembygden också förändrats och det gör att det är svårare att känna sig riktigt hemma där – en känsla av främlingskap smyger sig på, då den nu befolkas av obekanta.

Lukkarinen Kvist kommer fram till att sverigefinnarna i Eskilstuna nu identifierar sig som eskilstunabor och känner att de tillhör Eskilstuna. Eskilstunasvenskarna betraktar dem inte längre som invandrare, utan som *eskilstunabor med finsk bakgrund*. När sverigefinnarna

blivit en del av Eskilstuna och inte längre ifrågasätts av Eskilstunas vardag resulterar detta i en positiv självbild bland dessa sverigefinnar. Denna lokala identifikation och tillhörighet är möjlig genom att man får gehör för sina ståndpunkter i stället för konfrontationer. Sverigefinnarna här har genom erfarenhet lärt sig att samarbeta och förhandla med majoritetsbefolkningen. Dessutom räknas sverigefinnarna idag till en nationell minoritet i Sverige. På andra orter kan det finnas minoriteter som inte upplever sig helt accepterade av medlemmarna i majoritetssamhället. Detta diasporiska drag kan Lukkarinen Kvist inte visa i denna studie.

Med tiden, allteftersom man slutat arbeta, har dock kontakten med svenskarna minskat. Man träffar hellre dem som talar samma språk och har samma bakgrund. Att få tala sitt modersmål, kunna hitta de rätta orden och kunna vara slagfärdig, ger en känsla av vila. Att inte alltid vara tvungen att förklara: talar man t.ex. om *finsk midsommar* – då förstår den andra hela innebörden utan förklaringar.

Lukkarinen Kvist sammanfattar: Hemorten – den nya – som man tidigare lämnade i samband med sin semester – har med tiden blivit en självklar del av dessa sverigefinnars liv. Nu när de själva är den sista länken i familjen, har livsloppet förändrats. Detta har i sin tur betydelse för platsen. Det har blivit en slags omorientering i livet. Den gamla hemorten förlorar i betydelse – dock långt ifrån helt – när det inte längre finns så många relationer kvar. I takt med detta förstärks den nya hemortens betydelse som följd av de familje- och sociala relationer som man har utvecklat där.

Resultatet av undersökningen kan te sig självklart. Det är naturligt att identitetsperspektivet ändras under livets gång, särskilt för dem som lämnat sitt hemland för så länge sedan. Centralt står här den hembygdsförening som bildats av dessa sverigefinnar i det nya landet. Ett sådant arrangemang ger en förlängd navelsträng till den gamla hembygden, skapar en trygg gruppgemenskap för medlemmarna i Mälardalen och är på så vis till stor hjälp och ett stöd vid integrationen i den nya hembygden i Sverige.

Är man intresserad av identitets- och integrationsfrågor med ett längre perspektiv, ger denna studie flera intressanta infallsvinklar och även hopp om att många frågor, som kan te sig svårösta i nuläget, kommer att lösas med hjälp av tiden.

Rauni Janser, Ystad